

100223
11/2-1948

Rettslig etterforskning i anledning av Langelands bok

H.r.advokat Øystein Thommessen konstituert som riksadvokat for denne sak. Også Arne Bergsviks bok og muligens andre publikasjoner under gransking

Den konstituerte riksadvokat Øystein Thommessen.

I statsråd i går er det bestemt:

I. Riksadvokat Andreas Aulie fritas etter søknad for å lede etterforskning m. v. i anledning av O. H. Langelands bok «Dømmer ikke» og Arne Bergsviks skrift «We are no Criminals».

II. Høyesterettsadvokat Øystein Thommessen konstitueres som riksadvokat med det oppdrag å lede etterforskning i anledning av de ovennevnte skrift og å ta standpunkt til om det skal åpnes straffeforfølgning mot forfatterne.

III. Høyesterettsadvokat Rolv Ryssdal konsitueres som ekstraordinær statsadvokat med det oppdrag å delta i ovennevnte etterforskning m. v.

IV. Justisdepartementet gis fullmakt til å utvide de under II og III nevnte oppdrag til å omfatte saker av lignende art som riksadvokat Aulie måtte be seg fritatt for å behandle.

I Justisdepartementets foredrag, som ligger til grunn for den kgl. resolusjon uttales det bl. a.:

I brev av 3. november 1948 skrev riksadvokat Andreas Aulie til Justisdepartementet:

«Angående major O. H. Langelands bok «Dømmer ikke».

Jeg anser det klart at påtalemyndigheten vil måtte ta standpunkt til om der skal foretas undersøkelser, eventuelt treffes noen forføyning i anledning av denne. Da Langeland også har omtalt undertegnede forhold på en måte som, om det enn kanskje ikke er direkte injurerende, dog inneholder en kritikk eller mistenkeliggjørelse, antar jeg det vil være riktig at jeg betrakter meg som inhabil. Jeg tør foreslå at departementet oppnevner en setteriksadvokat til å behandle saken på påtalemyndighetens vegne. Noe forslag stiller jeg ikke.»

I et annet brev av 19. november 1948 skriver riksadvokaten til Justisdepartementet:

«Angående Arne Bergsviks bok «We are no Criminals».

Fra Oslo politikammer har jeg fått oversendt et skrift med tittelen «We

Aftenposten i den forbindelse, er grepet ut av luften. Jeg var på studietur til Tyskland i 1936 med Justisdepartementets introduksjon for å studere politadministrasjonen...».

I et brev av 19. november 1948 til Justisdepartementet uttalte riksadvokaten bl. a.:

«Den 3. ds. tilskrev jeg Justisdepartementet og anbefalte at der ble oppnevnt en setteriksadvokat til å treffe de nødvendige forføyninger fra påtalemyndighetens side i anledning av de mange angrep som er fremsatt mot embetsmenn i O. H. Langelands bok: «Dømmer ikke». I en ekspedisjon av i dag angående en annen publikasjon, Arne Bergsvik: «We are no Criminals» har jeg med samme begrunnelse som i den førstnevnte skrivelse anbefalt at setteriksadvokat også i denne anledning blir oppnevnt. En må regne med at flere bøker, avisartikler m. v. av samme art vil fremkomme. Likeså er jeg oppmerksom på at der i de landssviksaker som nu behandles stadig og i økende utstrekning fremsettes beskyldninger mot polititjenestemenn for mislige forhold i forbindelse med etterforskningsvirksomheten. Det hele synes for meg å anta karakteren av en samlet offensiv mot rettsoppjøret. Denne offensiv vil da i første rekke av taktiske grunner rettes mot de tjenestemenn som har vært beskjeftiget med rettsoppjøret.

are no Criminals», som på tittelbladet oppgis å være forfattet av direktør Arne Bergsvik. Forfatteren er identisk med den Arne Bergsvik som ved Notodden byretts dom av 14/6 1948 ble dømt til tvangsarbeid i 4 år for forbrytelse mot str.l.s §§ 86 og 98.

Skriftet fremtrer som et voldsomt angrep på rettsoppjøret, og inneholder til dels meget grove ærekrenkelser mot

en lang rekke embetsmenn. Det fremsettes også en rekke grove beskyldninger om mishandling av landssvikfanger. Skriftet er forfattet på engelsk og det må antas at det vil bli søkt publisert i utlandet.

Jeg finner det klart at påtalemyndigheten må ta standpunkt til de beskyldninger som fremsettes i boken.

Jeg antar på grunnlag av de beskyldninger som er fremsatt mot meg i boken på side 104 at jeg bør anses inhabil ved fremme av denne sak, og at det må oppnevnes setteriksadvokat på samme måte som i saken angående major Langelands bok. Beskyldningen om at jeg har reist til Tyskland under krigen og at jeg har skrevet artikler til

Fortsatt side 7, spalte 1.
(Rettslig etterforskning —)

Justisdepartementet er enig i at det fra påtalemyndighetens side bør foretas etterforskning i anledning av de to skrifter, for å bringe på det rene om det skal åpnes straffeforfølgning mot forfatterne. — Departementet vil spesielt fremheve at mens O. H. Langelands bok «Dømmer ikke» er utkommet i trykken og selges i bokhandlene, foreligger A. Bergsviks skrift «We are no Criminals» visstnok foreløpig bare i stensilert form. I hvilken utstrekning sistnevnte skrift hittil er blitt distribuert er ikke opplyst.

Departementet har innhentet riksadvokat Aulies redegjøring i anledning av de forhold som er nevnt vedkommende ham i de to skrift, og finner at det ikke foreligger noe grunnlag for å kritisere riksadvokaten.

Departementet har likevel funnet at man etter omstendighetene bør imøtekomme riksadvokatens ønske om ikke å ta del i etterforskningen eller eventuelt den straffeforfølgning som måtte bli åpnet mot de to forfattere. — En antar derfor at dette arbeid bør overvokas.

Riksadvokaten forutsetter at det vil kunne bli aktuelt å åpne etterforskning også i anledning av andre publikasjoner av lignende art som de to nevnte: (bøker, tidsskrifter, aviser m. v.). For det tilfelle at riksadvokat Aulie etter omstendighetene skulle finne ikke å burde ha befatning med den etterforskning m. v. som i den anledning måtte bli igangsatt fra påtalemyndighetens side, antar en at Justisdepartementet bør kunne bestemme at den konstituerte riksadvokat også skal kunne behandle slike saker, uten at det i den anledning skulle være nødvendig å innhente særskilt kgl. resolusjon.

Til den oppnevnte konstitusjon som riksadvokat foreslår departementet høyesterettsadvokat Øystein Thommessen.

Han er født 1890 og er cand. jur. med laud 1912. Han ble autorisert som høyesterettsadvokat 1919 og har senere praktisert i Oslo. Under okkupasjonen var han medlem av Hjemmefrontens ledelse til han i november 1944 måtte forlate landet. Han har for øvrig vært betrodd flere offentlige oppdrag.

Videre antar departementet at det bør tilsettes en ekstraordinær statsadvokat til å arbeide med den nevnte etterforskning m. v., under den konstituerte riksadvokats ledelse og til bistand for denne. Vedkommende bør i tillegg også kunne pålegges som statsadvokat å behandle andre lignende saker.

Til konstitusjon som ekstraordinær statsadvokat vil departementet foreslå høyesterettsadvokat Rolv Ryssdal, som er født i 1914 og cand. jur. fra 1938. Kort etter fra han imidlertid ansatt som riksadvokatembete konstituert i disse saker ve

dras til en særskilt konstituert riksadvokat. Fra denne konstitusjon ble han løst 23. juli 1948. I 1948 ble han autorisert som høyesterettsadvokat og praktiserer i Oslo.

Endelig gjør en oppmerksom på at også justisministeren, statsråd Grundersens forhold under okkupasjonen er gjort til gjenstand for omtale i O. H. Langelands bok (se således bokens side 62 ff.) Justisministeren har ikke funnet at det som er anført mot ham bør medføre at han ikke selv foredrar denne sak i statsråd.